Број 52. У Новом Саду у уторак 6. марта 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 пот. на четврт године 9 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 29.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Онај, који »штипа и заједа«.

У 57 броју загребачког „Покрета“ поја вио се и опет онај, који „штипа и заједа“. Он пише кад-год о хрватско српској коалицији, о Германији, о препорођају света, али су му нокти с којима штипа и зуби с којима уједа, увек у Земуну. Мисли су му увек наперене на земунски посланички мандат. Тежња му је, да тај мандат не добије Србин радикал, кога је на почетку поставила коалиција у Земуну за кандидата.

Др. Бертић ударио је сад на чланак дра Ђуре Красојевића, који је недавно изашао и у „Застави“. „Покрет“ му је отворио широм врата. Могуће је, да др. Ж. Бертић има великих, па и неоцењених заслуга по „хрватску пучку напредну странку“. Али др. Бертић је за нас друге, који немамо част припадати тој странци, веома згодна личност — да се мало насмејемо. Немојте тражити да га узмемо озбиљно, немате права на то.

Оно, како нам се приказао, вредило је злата. Као члан „напредне странке“ говорио је, као кад би смешали дра Јозуа Франка и његовог сина — уједно. А кад га запиташе јавно: шта то значи, он је онда свечано изјавио, да му је таква нарав. Воли да штипа, дрпа и уједа. Ми ништа не можемо против нечије нарави. Али је било „најлепше“ управо то, што је после озбиљно почео да доказује како је истина оно, о чему је бајаги само заједао.

Манимо га! Али је „Покрет“ пустио баш њега, дра Живка Бертића, да у органу напредне странке одговара дру Ђури Красојевићу на чланак: „Не тако „Покрете“!“

Будите сад на чисто, да ли др. Бертић то опет само штипа, дрпа и уједа, јер воле тако, или то треба узети доиста као неко озбиљно политичко мишљење?! Ако се то од нас тражи, ми то не можемо и по сто пута не можемо.

Он пише, пише, пише, па кад се већ заморио, одједном узвикује: „Ви тражите доказе за све те тврдње? У политици се уопште не смеју тражити формална доказала, каква су прописана у грађанском парбеном поступку. То чине само политички швиндлери. Тенденција, смјер политичког рада може се просудити само из разних околности и чина, како добра или зла вјера по грађанском закону.

Као што видите, др. Бертић је утврдио да само политички швиндлери траже — у политици докаже, поштени људи не а затим двадесет реди даље увикује: „Но пошто Ви ипак желите формалних доказала, послужит ћемо Вас по могућности и с тима“.

Господо, господо око „Покрета“, шта смо вам учинили, да баш тако поступате с нами?! Што нас толико брукате, да баш с др. Бертићем морамо да расправљамо политичка питања и то баш у овим озбиљним временима?!

Др. Бертићу није главно је су ли сремски Немци пангермани или не. Они су каже „уобичајили звати их пангерманима. И вели: „Одлучно је, да ми сви Хрвати овде Немце сматрамо својим непријатељима, а српска радикална странка на кон ријечко задарске резолуције, те хрватско српске коалиције, не смије се и није поштено, није лојално, да се здружује са овим нашим непријатељима“.

Прво су „уобичајили називати“, па онда „сматрају непријатељима“, напослетку је изречена сентенција да „јесу непријатељи“ Ко тражи доказа — швиндлер је.

„И нису само Хрвати створили тај суд“, вели др. Бертић, да се радикали из мржње на Хрвате хватају за руке са пангерманима. „То су учинили и Срби нерадикали“ Јесте! То су Срби били чак и први, који су ту мисао зачели. То је могао да учини само — брат. Али искусни људи никад се не позивају на то, кад брат о брату каже трећему: држи га јер те мрзи! Брат заклања брата и кад нема право, а кад он разјапи вилице против брата, знај да се јадник парничи с братом и хоће обично да му отме чевину. — Срем, а нарочито Земун је овде по среди. Самосталци су, да изгоне радикале из Срема дигли први хајку на радикале: Гле, пангермани! А они који не познају ствар хоће сремске мандате, иако немају већину — кликнуше: јест тако је!

Др. Красојевић је јасно изнео у чему је та ствар. Ти су земунски Немци били домољуби, док гласаше на Куеновце. Зар сад пангермани, кад су уз кандидата, кога је коалиција истакла? У очима дра Бертића и сличних, ти би Немци одмах престали бити пангермани, чим би оставили радикале. Море маните! Нађите што друго, што би имало бар неке, неке форме, а не оваквo што. Не д'богме! другим и не личи да такво што изнесу осим „оној нашој браћи Србима“ и — дру Бертићу.

Та нису Срби радикали хтели за Немце пангермане да гласају. Него су Немци гласали за радикале. Би ли др Бертић гонио те Немце пангермане, ако гласају за друго крило коалиције и не за Србе радикале? Онда зацело не би. Али то онда и није наперено против Немаца, него против Срба радикала. Зар има кога ко то не види?! Па зар и онда не види, кад то онако неспретно, невешто, и детињасто наивно изнесе др. Бертић.

Нису самосталци први почели да вичу: „пангермени“ зато, да утуку Немце, него да шкоде радикалима, који су својим радом почели да хватају земљишта на све стране. Па онда и није реч о Немцима. Они неће у Земуну свог кандидата да истакну него хоће да гласају за коалиционог. Али ако гласају за Србина из коалиције па још радикала, онда су пангермани, а ако гласају за Хрвата из коалиције онда нису.

За бога, та нађите бар вештије „стајалиште“ јер је ово одвише смешно! И вештијег браниоца од дра Бертића, јер он у својој жељи и нужди и страсти, да гризе, обневиди, па не примећује, да гризе сама себе, а понајвише своје пријатеље, који му дозвољавају, да говори у њихово име.

Политички преглед.

Угарски сабор. У данашњој седници је на дневном реду треће читање предло-

---

ПОДЛИСТАК.

УДОВ ПОП.

— Од Драге Гавриловића, учитеља. —

I.

Био је најстарији син у оца свога и свршен богослов.

— Синко, рекао му једног дана отац. Ти си свршио богословију. Доста сам потрошио на тебе, па треба да се запопиш!

Он поруменио до ушију а срце му лупало да искочи, — сетио се суседове Бојане, коју је волео од детињства...

Но отац му наставио: — Парохију до душе, тешко је добити, но ја сам стар, узећу те за капелана, само морамо најпре гледати за тебе добру богату партију. Син је побледио.

— Оче, рекао, а око му запламтило; зар да тражим мираз а не себи мила и верна друга? Не, то нећу никада! Ја! — будући свештеник!..

— Несретниче! — Узвикнуо отац — зар ти да ме убијеш? Зар ти не знаш колико сам дуга начинио, док сам тебе отхранио и изучио?!

— Па отхрањивао си и учио и другу браћу и сестре моје — промуцао син.

— Јесте, трошио сам и на њих, али они нису што си ти... Нису богослов; нису најстарије дете моје. А ти најстарији, па опет ти... баш, ти хоћеш да ме убијеш! То ми је благодарност што сам се за тебе толико мучио!

Старац турио руке у дугу седу косу па као оно »громовник« по облацима, разјарено јури по соби...

Сину се ражалило.

— Оче, рекао тихо, за што ме осуђујеш? Чиме хоћу да те убијем? Та увек сам ти био послушан као мало који син!

— И јеси! Али сад, сад кад је главно нећеш да ми помогнеш... Та море, дијете, знаш ли ти, да мени требају пет хиљада форинти и то ускоро; иначе ће ми се све продати. Браћа и сестре твоје а и ти с њима остаћете као прст. Прави просијаци!...

Он, блед, као мртвац, оборио очи па ћути.

— Што ћутиш, несретниче? — викао у јарости отац. — Је си ли ме разумео? — пет хиљада ми треба, да исплатим дугове. Пет хиљада, разумеш ли!?

— Разумем. Али шта ти ја могу помоћи?!

Отац стао пред њега па тихо, скоро нежно рече: Можеш сине; само не треба да си тврдоглав. Прија Јела нашла нам лепу девојку с пех хиљада мираза, па треба да је узмеш.

— Да је узмем?! узвикнуо плачним гласом син и покрио лице рукама.

— Лудаче! — тешио га отац. — Девојка је лепа, млада па и лепо васпитана; само морамо журити, да нам је не узму испред носа... Пет хиљада је лепа закрпа. А ја ћу теби дати парохију и оставићу ти сво добро, кад кроз годину или две другу децу на пут изведем.

— Не могу оче, не могу све ћу за тебе учинити само то не могу.

— А што да не можеш?! — осече се отац. Говори а немој ми ту свијати!.. Де, реци, зашто не можеш?

— Ја... ја волем Бојану — муцао је син.

— Шта?... шта то рече несретниче, Бојану волеш. Бојану Стојшићеву? Не, то бити неће, то бити не може! — Та ти ако узима тек коју стотину.

— Има преко хиљаде — промуцао син. Али главно је што њу волим.

— Волиш? — и отац га строго погледао. А мене, браћу и сестре своје нас не волеш?

— Волим вас, волим... Али узећу тек Бојану. Друкчије се нећу ни женити!

— Несретниче и убицо!... Убицо целе породице наше! — дрекнуо старац и почео руке кршити.

Син се бацио оцу пред ноге.

— Оче, рекао, обгрливши му колена, — опрости ми, али ја Бојану оставити не могу!

Старац рикнуо као лав. — Не можеш? Е, па лепо! А ти остави мене. Напоље обешењаче, на поље!

И старац изгурао сина из собе.

II.

Прошло неколико дана. Отац му се поболео и лежао тешко претешко. Цела кућа као

га о уређењу учитељских плата, затим реформа о адвокатском поступку. Сабор ће по свој прилици већ сутра у среду прекинути своје седнице и отпочети ускршњи одмор.

Преговори о поравнању. У недељу у вече стигли су у Будимпешту; аустријски министар-председник барон Бек, министар финансија др Коритовски, министар пољопривреде гроф Ауерсперг, министар трговине Јосиф Форст и министар железница Держата. Са њима су стигла још десет лица, које предстојници одељења, које државни секретари и известиоци. У понедељак пре подне у 10 сати посетио је барон Бек угарског министра председника Векерла. Преговори су отпочели у 11 сати пре подне Присутни су били само министри и из тога се изводи да је било разговора само о начелним питањима Преговори су трајали до $^1/_2$3 а за тим су продужени у $^1/_2$5 у министарству финансија. У вече је Кошут у почаст гостију давао вечеру. О чему је све било речи и у ком су правцу текли преговори, као да ли је дошло до каквог резултата у току јучерашњег дана о томе нема у јавности ништа. — Истиче се само да су аустријски министри одмах у почетку преговора покренули реч о говору Кошутову у Цегледу и да је то изазвало живу измену мисли. За тим да се претресао потрошарински порез и железничка тарифа

У понедељак после подне стигао је у Будимпешту и министар око краљеве особе гроф Аладар Зичи, те је и он већ присуствовао министарском саветовању од после подне. Још се вели, како ће аустријски министри остати у Будимпешти три дана.

Бечка „Нова Сл Преса“ донела је и други чланак, у којем је врло ратоборна У њему вели, да ако чланови угарске владе цегледску изјаву Кошутову учине својим програмом и остану при томе, да се 1917. године подигну ђумручки забрани, другим речима да царина буде самостална засебна, то ће аустријски министри најодлучније одбити, па ма тиме била решена и цела судбина поравнања. Ако дакле не дође до продужења поравнања, т. ј. да траје дуже од 1917. године, онда у опште до поравнања неће ни доћи

Састанак енглеског и шпањолског владара. Из Мадрида јављају полузванично, да ће се енглески краљ Едвард средином марта састати са шпањолским краљем Алфонзом Том састанку приписују велики политички значај.

Догађаји у Русији. Руски министар-председник Столипин примио је ових дана изасланике социјал-демократске странке, чланове государствене думе Куријенка и Солтинова, који су уложили протест, што је полиција ушла у стан члана думе Мехарацеа. Столипин је изасланицима објаснио, да је полиција ушла у стан именованог народног посланика због тога, што је власник дотичне куће изјавио, да се код Мехарацеа често држе неки скупови. Полиција је била дужна да на основу ове изјаве учини увиђај и зато је морала претрести стан. Још је Столипин нагласио, да пошто социјал демократска партија није легализована, то се могу трпети само приватни састанци њених чланова; јавни скупови социјал демократски не би се могли допустити. Додајемо овде, да ни партија кадета није још легализована, и ако је то по други пут тражила од надлежног суда.

утучена; плачу и уздишу сви, па крадимице упиру очи, своје у њега као у спаситеља свога.

Претрпео је муке, муке неописане, борећи се са срцем својим — као што је он мислио дужношћу према оцу и породици својој..

Дужност је победила...

Умртвио је, успавао срце своје. Рекао је, ведрим лицем: Узећу ону, коју желите — ви!

Ш.

Ожeнио се! Или боље Оженили га...

Удала се и суседова Бојана. Шта јој је на послетку друго и остало? Жива не мож' у земљу а бабо јој рекао, да неће да има кћер уседелицу!..

Венчали се једнога истога дана. Њу одвели дадеко у свет а он довео девојку оцу у кућу. Запопио се и био код оца капелан. Наскоро поженише му се браћа и сестре поудаше а на брзо за тим умре му и бабо; и он оста сам са ојађеним срцем својим и младом женом својом. То беху тешки дани, тешки тренутци особито за њега, који је хтео да буде поштен човек и добар нежан муж.

»Није она крива« мислио је »што су мењојзи продали«. — И то је још већма увеличало патњу и муке његове.

(Наставиће се).

Читајте и утубите ово!

Сушица или јектика (туберкулоза).

(Свршетак.)

11. Да би се што успешније могли борити против сушице потребно је:

1. Пазити на чистоћу свугде и на сваком месту.

2. Чувати се болесних људи и животиња и свега што с њима у додир долази и то:

а) уништавати њихове изметине и пљувачку;

б) не љубити се са јектичанима и не јести с њима из једног посуђа, не пити с њима из истог суда;

в) не спавати са болесним у истој постељи, а по могућству ни у истој соби;

г) нарочито пазити да болесник не пљује по поду, јер се пљувачка осуши, те је онда са прашином удишемо;

д) не употребљавати неварено млеко;

3. Чувати се свега што слаби тело или га чини склоним да болест лакше добијемо.

а) Децу добро неговати, чисто их држати, давати им добру и здраву храну, а не којекакве слаткише и јела, која нису за децу. Децу треба још из раног детињства навикавати, да уредно живе да се добро хране, а не да примизгују и да једу као од беде, јер деца која се не хране као што треба и уредно, лако закржљаве, а кржљавци лако подлежу свакој болести.

б) Поучавати и старије и млађе, да нарочито пијанство и прекомерна употреба жестоких пића (вина и ракије) помажу ширење сушице.

в) Поред чистоће привикавати децу, да се умерено крећу, да паметним играма и гимнастиком очвршћавају своје тело.

г) Поучавати децу и одрасле, да се чувају назеба и кашља, јер назеб и кашаљ слабе отпорну снагу плућа, те се у њима лакше заметне и развије сушица, ако доспеју клице болести у њих.

12. Слабуњаву децу, а нарочито ако кашљу и ноћу се јако зноје, или ако крв пропљују, треба за времена лекару послати и за савет га питати

13 Школе треба чисто држати и често их ветрити (на крају сваког часа бар 5—10 минута) и пазити, да се што мање прашина диже, да се подови што чешће рибају или оперу, а школски зидови бар 2—3 пут годишње окрече. (Врло је добро подове премазати каквом масном бојом или уљем за то зготовљеним, јер се онда лакше чисти прашина.)

14. Да се не би у школи по поду пљувало, нека буде у свакој соби по неколико добрих и згодних пљуваоница Најбоље су оне пљуваонице, које се дају најлакше чистити Таке су оне, што се састоје из једне шоље, отприлике од литре или нешто веће са заклопцем који је према средини угнут, а на средини је и отвор кроз које силази пљувачка у шољу. У шољу је добро насути мало кречне воде, коју треба недељно неколико пута мењати и пљуваонице опрати. Испљувке треба закопати или у заход просути.

Деци треба строго наредити, да само у пљуваоницу пљују.

15. Школску децу треба што чешће обавештавати о свему, што се на ову опаку болест односи и упућивати их, да се по горњим упутствима владају и ван школе, шта више нека и другима ван школе разјасне оно што су у школи чули и научили о сушици, јер тек свестраним обавештавањем моћи ћемо полако сузбијати ову болест, која седми део људства сама покоси.

Књижевност.

Православни свештенички календар за 1906. годину.

Ручна књига за парохијско свештенство Год. I. прерадио јереј Добривој Николић. Цена 1 круна.

Чекао сам да когод позванији прикаже књигу горњу, која би намењенима добро дошла, но пошто колико је мени познато нико о њој опширније не прозбори, пробаћу ја свој суд о њој изрећи. Према објавама требала је још ране изаћи дакле за 1906. но не изађе. Иако сам жалио, тешио сам се, што ће бар тим боља бити, кад буде више времена за њу. Но љуто сам се преварио. Овака каква је, боље да није ни сад и никад изашла. Но да ми се не би пребацила однозност пустићу нека факта говоре шта будем имао право што тврдим.

На првом листу је лик др. Георгија Летића епископа темишварског а за њим животопис односно славопој му. Нисмо ни против чијег мишљења, слободно је заслужене и славити, па и епископа Летића ако је »заслужио славопој« само мало ружно звони од подчињеног му свештеника. И онда зашто кад је то свештенички календар да дође прво епископ темишварски, који је најмлађи. Та имамо митрополита патријарха и још више старијих епископа па од куд да се с најмлађим почиње, од кога тек чекамо шта ће учинити и у колико ће славопоје заслужити. Кад се дакле нису могли доносити ликови по реду или свиједно онда је госп. Добривој врло провидно дао мирисати своју намеру и то му замерамо.

Долази календарски део са облигатном пасхалијом и 12 небеских знакова, које нико не чита а још мање њих разумеју, те парадирају само. Постови и празници су ту и за себе ваљда memento свештенству, па онда време по сунцу и месецу.

И ево правог календарског дела. Управо безобзирност је писати календар као ручну књигу за свештенство па ни један апостол, ни једно јеванђеље не ваља скоро како је наведено. Не знам нашто онда календар, ваљда због вашара. Истина на крају је све исправљено као штампарске погрешке, али тешко је веровати, да од реда буду штампарске погрешке. Наравно у свештеничком календару мора бити гатања стогодишњаково о времену, јер како би свештеник учио верне против празноверја. И чудо у тим гатањима ниједне штампарске погрешке, значи да се више размишљало и пазило но о апостоли и јеванђељима. А можда би потребније било да је пружио кратка житија светаца, то би више канда за проповеди дало материјала. За тим су економске поуке, којих нека Бог сачува сваког. Јер на пример стоји да се рана мрква, целер и т. д. сеје у фебруару. Нисам знао још да има иране мрква и да је та можда на којој особитој цени. Та смрзне се често и ако је посејеш у априлу. Но доста. Долази владалачки дом и наши црквени великодостојници. Ови последњи још једном на 11. И календарски део свршен.

На реду ја права ручна књига т. ј. поучни део. Ту је тек цвеће. На првом месту је: »Шта је сваком православном хришћанину нужно да зна из области своје цркве. Од протојереја Лазара Богдановића. (У примедби доле наглашује се, да је прештампавање овог чланка забрањено без дозволе.) Човек зажали да оно што је сваком потребно, забрањено прештампавати и ширити. Али кад човек прочита то и види како је то смушено и збркано, обрадује га забрана. Ево доказа.

Отац прота вели од речи до речи: »Поредак празновања покретних празника зависи од дана светковања Пасхе (Ускрса), која по одредби црквених отаца не сме пасти заједно са празником старозаветне Пасхе, коју светкују Јевреји. Пошто Јевреји светкују своју Пасху свагда и непромењиво у први дан пролетног пуног месеца, то да се не би заједно светковала наша са јеврејском Пасхом, православна црква је одредила, да се хришћанска Пасха има празновати у прву недељу после пролетњег пуног месеца; ако пак пун месец падне у прву пролетну недељу (сад већ одлучује и почетак пролећа, а не само пун месец, о, о!), то се Пасха не светкује у тај дан, него у прву

идућу недељу после тога. (Опет друга прва недеља!!) О, оче Лазарје, свештени есте? Та ствар је врло проста и јасна. И Ви тражите да сваки хришћанин треба да зна, што Ви одликовани свештеник и протојереј не знате. То је фатално! По речима оца проте битно је за нас јеврејско сьетковање и да није Јевреја ми бисмо светковали Пасху у дан кад падне пролетњи пун месец н. пр. у петак, а велики петак би био у среду, ако то по речима оца проте случајно не би била прва недеља пролећа. И видите ли сад, оче прото какву бомбу избацисте? Та окајте се Јевреја, за нас је главно, а то и врапци знају, да Ускрс мора пасти у недељу. Баталите Јевреје и немојте да од њих чекамо Ускрс, доста је што од њихових џепова зависимо. Ево како гласи правило, па научите: Ускрс се светкује у прву недељу после пролетњег пуног месеца и »фертиг«. И нема ту ни Јевреја ни почетка пролећа, човече божја! Но Ви сте чули да нешто звони, а не знате где Ево сазнајте. Ако пролетњи пун месец падне у недељу (ма коју, а не у прву пролетњу, што Ви велите), онда на Истоку хришћани, да их језичници не би урачунали у Јевреје, што с њима уједно Пасху славе, узеше Пасху у идућу недељу (Вашу другу прву). А то је нешто друго мислим, него што сте Ви тврдили. Наша пак дефиниција и без овог додатка потпуна је. Дакле ако пун месец падне ма у који дан, ма и у недељу, светкује се и Пасха у недељу после тога. И сад ако сте још при томе, да је то нужно сваком хришћанину знати, реците, јесте ли још за своју редакцију. Но доста о том.

Пођимо даље. Чланци под II., III., IV., V. и VI. подносе, но VII. кратак типик могао је комотно изостати. То је просто несретно исписани одломци из Николајевићева Типика. Има и допуне, но не од вредности. Ко жели, може се уверити, ако прочита исти. Ја нећу с њим губити времена, само као свештеник тврдим, да ко не зна без овог кратког типика богослужење, исто ће и с њим знати.

Госп. Богдановић је плодан писац, чак врло много пише. Скоро сви наши календари, сва часописи кипте од његових радова но скоро исте темељитости. Сећам се и нехотице Змајевог: »А он меље, меље, меље, али брашна, брашна нема«. Препоручили бисмо му: non multa sed multum

Долазе поново црквени великодостојници но су придодати још буковинско-далматински, босански и херцеговачки и краљевине Србије, Црне Горе, Старе Србије и Маћедоније. Немамо ништа »во преки«. За тим српски манастири но до године ће се вели попунити. Па добро. Највише автономне власти и професорски збор богословије. Дакле набрајање то не можемо оцењивати.

Чланци Е. Законске повлашћице свештеничког сталежа*) и Ж. Биљеговање матрикуларних извода од Г. Стајића заиста су свештенику добро дошли и можемо рећи да са чланком З. Кратка историја митрополије карловачке јесу украси за овај календар и скоро једино што вреди у њему.

Уредник календара под И. износи извод окружних наредаба власти темишварских затим ј.) Сава Петковић извод наредаба архидијецезалних. Заиста можемо пожалити што г. Петковић није и темишварске наредбе ексабирао, те би много паметније и прегледније испало. За извод наредбе је доста навести број и год. и најкраћи садржај и коме треба нека нађе наредбу у целини. Нашто изводити опширно кад се опет не сме на извод ослонити, а само је непрегледно и дуго наћи што треба. Још би најзгодније било број и год. метнути остраг а предмете уредити регистарски да се брже нађе на невољи. Још кратак преглед привилегија и календар је готов. Долази шематизам. Можда кога занима, и овако нетачан па нећемо му кварити воље. На пример у будимској дијецези протојереј Јован Бешлић је и у мохачком и у будимском протопрезвитерату. У будимској консисторији се наводи јереј Златоје Поповић а међу свештенством га нема итд.

На крају је туште штампарских погрешака и у место преговора. Но то се само зове на крају, јер тек сада иду белешке које упућују на огласе и онда вашари. На крају вашара моли уредништво сваког ко нађе погрешку у вашару нека му на карти јави. Дакле главно је вашари о осталом уредништву није стало да се поправи.

*) Већина овог је и у Миладиновићеву Тумачу но и за мали принов хвала му.

Затим пак дођоше огласи за глисте и све могуће болести. И тиме се тек свршава овај календар.

За једну круну очекивали бисмо много више. Кад упоредимо на пр. »Рад« и друге календаре, који троше на слике и клашета па дају још много јефтиније календар онда нам изгледа да је ово чисто спекулативно подузеће за пумпање свештенства.

Господину Добривоју би шанули ако не може уредити боље календар нека се окане ћорава посла бар ће нам остати у џепу круна а њему помисао да је једна потреба свештенству отклоњена. Да се не пребаци »Застави« да препоручује: pro domo... препоручујемо Дибривоју нека се предплати на Матичин календар.

Један свештеник

Вести из моста и са страна

Др. Гај надбискупу Штадлеру.

Хрватски књижевник који је један од истакнутијах присталица слоге Срба и Хрвата, упутио је преко „Покрета“ надбискупу Штадлеру ово писмо: Пресветли господине! Срамота је за обичног човјека а нек моли за бискупа кад хоће да отме ближњему своме поштење и љубав народа, нарочито кад то чини на темељу лажи и извртања. Ви сте на темељу лажи, да је Супило изјавио, да жели, да Босна има припасти Србији, а не Хрватској, назвали њега јавно издајицом, а хрватски народ, који је о Вама створио доличан суд већ за Вашег . . . . недостојног узмака у свето јеронимској афери, за извртање Штросмајерова дјеловања над гробом тог хрватског великана, кога Ви . . . рекламирасте за фуртимашки покрет те коначно за Ваш . . . . узмак у обрани светог права хрватског народа — глагољице, тај хрватски народ види, ... Штадлер — Елеговић — Франк је друштво, у које спадате и у које се поново уврстисте. Ваш поглед, који би могао љубављу Христовом обухватити читаво људство, заслијепљен је мржњом и презиром, Ви мјесто да будете проповједником љубави и слоге између Хрвата и Срба но сиоцем сте зубље братског раздора Тражите, за овај свој заторни рад мјесто у Дантеовом паклу, а у хрватској повјести бити ће вам мјесто уз Елеговића и Франка. То вам је суд већине хрватског народа, а тај у пуној мјери заслужисте.

Др. Еустав Гај

У Софији само апсе.

Како јављају из Софије, тамо нема дана а да не затворе кога, као учесника или помагача у завери против владе и убиства министра председника Петкова. Тако је одономад затворен један топџија, од кога је Петров, убица Петкова, искао да му набави бомбе, да њима баци у зрак собрање и министарску већницу, те да одлете у зрак сви министри. Иако је уапшени топџија исказао, да бомбе није хтео зато да даде, што се није слагао са завером, задржан је у апсу. Као разлог наводи се, да је сукривац, јер да је у своје време пријавио власти, да Петров и његови другови траже од њега, топџије, бомбе, осуђено би било и убиство Петкова. Даље се износи, како је уапшени сарадник опозиционог листа „Балканске Трибуне“ признао, да су у уредништву тог листа врло огорчени били против владе. Огорченост била је тако велика, да кад су међу собом у уредништву грдили владу, од беса су пуцали по соби са празним метцима.

Дух времена.

За неколико дана отпочеће пред судом у Анкони врло занимљива парница. Оптуженик, који је члан аристократије, неће бити присутан, јер је сретно ухватио маглу, а полиција га није могла до сад пронаћи. Оптуженик се зове гроф Маурицијо Поздари. Био је у дипломатској служби, а радио је у Цариграду код међународне комисије турских државних дугова. И докле је дакле имао да ради да се побољша задуженост турске државе, није му пошло за руком ни да среди своје рођене дугове. Најпосле је прибегао превари. Фалзифицирао је на две менице потпис познатог американског милијардера Пирпона Моргана и предигао је на њих 270 хиљада франака. Кад је дошао до новца, ухватио је маглу. Превари се ушло у траг, тек кад су обе менице поднесене Моргану на исплату и овај изјавио, да је његово име лажно на њима потписано. Као што се види, гроф Поздари имао је доста времена да умакне и наравно да ће га полиција врло тешко сад уловити.

Кнез Фердинанд на гробу својих пријатеља.

Из Софије јављају, да је кнез Фердинанд одономад био на гробу убијеног министра-председника Петкова. Ту је својом руком засадио два цвета, која је собом из Париза донео нарочито за то. Кнез је за тим походио и гробове Стамбулова и Телчева.

Канцеларија против самоубијства.

Ми смо у своје време донели, како је у Лондону генерал Бот, створио канцеларију против самоубијства, путем помоћи и утехе. Наиме у тој канцеларији раде све врло образовани, озбиљни људи. Свако ко се било због какве несреће заноси тиме, да себи одузме живот, позван је прво, да се било лично и писмено обрати на ту канцеларију и изнесе верно своје тегобе и разлоге, због чега хоће да се убије. Канцеларија та даје одговор и савет бесплатно а јамчи за највећу дискрецију. Не нађе ли дотични разлога у том одговору и савету канцеларије, да се окане своје самоубилачке замисли, онда му стоји од воље да своју намеру изврши. Канцеларија о целој тој ствари ником ни речи не говори. Још стоји у програму канцеларије да новаца ником не даје. И како веле та канцеларија у Лондону ради са великим успехом, те је решила да у свима већим местима удружених америчких држава створи такове канцеларије. У Америци ће та канцеларија имати пуне руке посла, јер као што је познато самоубијства нигде нису тако честа као тамо. Прва такова канцелавија отвара се већ у Њујорку. У правилима канцеларијским прва је тачка, да канцеларија мора бити и дању и ноћу непрестано отворена, да очајник сваког тренутка може доћи до помоћи и савета, пре но што би покушао себи живот да одузме.

Концерат.

У петак 9. (22.) марта 1907. године биће у Дунђерсковом позоришту концерат гласовите њујоршке вештакиње играња Мис Мауд Алан уз пријатељско суделовање војничке музике ц. и кр. пешачке пуковније бр. 70. под личним водством свога капелника госп. Чермака. Распоред: I. део Бетовен: Прометеус Увертира. Шуберт: Аве Марија Шопен: Валка; Мазурка у Fiss-moll-у; Мазурка у Gis-moll-у; Менделсон: Пролетња песма. Шопен: Посмртни марш. Рубинштајн: Валсе Каприце. II. део: Домасне: Марш из Биторескe“. Саломеово предсказање. Играчки призор са оригиналним арабско-хебројским мелодијама из 4-ог века после Христа.

Проневера.

Како из Шпајара јављају, тамошњи касир обртничке банке Милер проневерио је 520 хиљада марака и умакао је. Целу ту своту изгубио је на берзи са једним франкфуртским банкаром, који је такођер умакао. Силан свет јури у завод и тражи своје новчане улоге натраг. Завод је досад сва потраживања исплатио.

Брзојави „Застави“

Стигли 6 марта

Преговори о поравнању.

Будимпешта. Пре подне је била ванредна министарска седница, где су претресене неке појаве које стоје у вези са поравнањем

Румуни против Апоњијева предлога.

Будимпешта. Румунска просветна лига закључила је, да заузме најодлучнији положај против Апоњијевог предлога У 18 румунских вароши држаће протестни збор. Пало је и речи да се агресивније поступи против Мађара, који живе у Румунској.

Дума.

Петроград. Десница спрема предлог у коме ће тражити, да се револуционари одстране из думе. Социјалисте су закључиле, да влади изразе неповерење чим ова поднесе у думи своју изјаву.

НАЈБОЉЕГ

● СОМБОРСКОГ ОВЧИЈЕГ СИРА ●

има на стоваришту трговина

МИЛАНА ЈЕЛИЋА

»код Американца« у Сомбору, Немеш милетићева улица број 51. На страну разапиљ сир у качица од 5 - 30 кгр. по дневној цени са поузећем. Најбржа и солидна послуга.

215 8—25

Трговина.

НОВИ САД, 3. марта 1907. године.

Пшеница прве каквоће 13 к. 60 п. до — к. — п.
Пшеница нова 13 к. 20 п. до 13 к. 40 п.
Пшеница средња 12 к. 80 п. до 13 к. — пот.
Пшеница лакша — к. — п. до — к. — пот.
Наполица нова — кр. — п. до — кр. — пот.
Јечам 14 круна — пот. до — кр. — пот.
Зоб нова 13 кр. 40 пот. до 13 кр. 60 пот
Кукуруз у зрну н. 9 кр. 20 п. до 9 кр. 40 п.
Кукуруз у клипу в. — кр. — п. до — кр. — п.
Маст 136 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 136 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина паљена 136 кр. — п. до — кр. — п.
} сваки на стан

Свињи угојени тешки 100 до — пот.
Свињи средњи . . 96 до — „
Свињи лаки . . . 88 до 92 „
} жив

живе мере.

ПРИПОСЛАНО*).

Славној управи новосадске трговачке омладине

У интересу опће ствари и угледа своје куће и угледа новосадске трговачке омладине обраћам се на сл. управу у сада већ јавној ствари изјављујем:

1. Новосадска трговачка омладина ме је с породицом редовно позивала на своје забаве. Ја сам се редовно одазивао, с породицом на забавама учествовао и давао своје скромне прилоге.

2. Новосадска трговачка омладина је досљедно моје и моје породице учествовање на забавама без приговора узимала на знање. Тако исто је досљедно прамала и моје прилоге и употребљавала их на своје циљи.

3. Та иста трговачка омладина ме је преко својих изасланика позвала и на овугодишњу забаву која је одржана 16. о. м. Ја сам и том приликом дао свој прилог од 2 круне који су позивачи примили, а за тим сам учинио нужне издатке око спреме за забаву.

4. У очи забаве враћен ми је мој прилог и уништена предата ми позивница, али не преко оних којима сам мој прилог дао и који су ми позивницу уру или, него публично путем поштанске упутнице, на којој стоји у натпису: „Ujvidéki kereskedő ifjuság, Ujvidék“, а на дописници (купону): „Вами погрешно достављена позивница на нашу забаву 16. о. м. не вреди, а издате 2 круне враћам вам са захвалношћу. — Председништво.

5. Из овога јасно изилази незнање у званичењу или зла намера и ево зашто:

а) Мене је трговачка омладина редовно и доследно с породицом позивала, ја сам редовно те забаве посећивао и прилог давао и никада ни откуда није било приговора а ни забуне.

б) То је исто и сада за 16. о. м. учињено, те је с тога искључена могућност забуне. С друге с ране би то било жалосно званичење, где се чине забуне на рачун угледа појединих породица, па се то неда замислити.

в) Ако се то догодило (забуна) онда ми је позивницу имала уништити и прилог вратити управа новосадске трговачке омладине оним истим путем којим ми је позивницу уручила и прилог примила.

г) Ако је управа хтела да тај правилан пут обиђе и да то писмено учини, онда је једино правилан пут са потписом председника или његовог заменика са друштвеним печатом и бројем седничкога записника.

д) Међутим мени је, као што се види, неко председништво све то доставило јавно путем поштанске упутнице, те ме јавно изнело ругл чиме је и себи ударило жиг не знања у званичењу или злу намеру да нашкоди угледу једне грађанске породице.

Стога сам слободан од славне управе новосадске трговачке омладине потражити нужна разјашњења и одговора у року од 3 дана.

1. Је ли славној управи трговачке омладине, познато, да сам и ове године редовно преко изасланика те омладине с породицом п зван на њену забаву за 16. о м. и да сам дао прилог од 2 К тима позивачима од којих сам примио и позивницу.

2. Је ли славној управи трговачке омланине познато, да ми је председништво (не каже се које) позивницу отказало а прилог вратило јавно путем поштанске упутнице чиме је моја кућа јавно дисквалификована.

3. У колико је ово ма и на горњи неоправдан начин учињено по решењу славне управе новосадске трговачке омладине, је ли иста вољна ми дати сатисфакцију у границама друштвене хонетности. Ако је то учињено не знањем или зло намерно, да ли је славна управа вољна дотичнога свога органа повући на одговор и тим путем ми дати оправдану сатисфакцију.

У Новом Саду, 17. марта 1907.

Светозар Косовац

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Књижевни оглас.

Нова књига!

Изашла је из штампе и готова је књига

САБОР

јунак на мегдану

(1906. и 1907. год)

од Јаше Томића.

У овој књижици описан је кратко и прегледно рад тога тако важног и занимљивог српског народног црквеног сабора.

Књига ће се за сад штампати у 30.000 примерака. Има 2 и по штампана табака велике осмине (40 страна) а стаје 5 новчића 10 потура комад. Ко купи већи број књига добиће 20% попуста а и поштарина му се одрачунава.

Пријатељи народне ствари нека прихвате ову књигу и унесу је у сваку српску кућу. Новац и поручбине нека се шаљу на писца у Нови Сад.

Изашла је нова и веома корисна књига доктора Савићевића

мото:
Ако се не бојиш Бога
— Бој се сифилиса

ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ.

Цена је књизи 3 круне. Ко поручи 5 књига и пошаље 15 круна, добија шесту књигу на дар.

Поруџбине прима

КЊИЖАРА

М. Стајића

у Београду.

Адреса Земун: 2. 199 14—30

Оглас!

Дајем на знање, да продајем из слободне руке мој властити

посед у Баноштру

уз цесту и посед Дунава лежећи који се састоји из 2 куће, господарских зграда и 50 јутара земље, и то: ораница, воћњака, винограда и ливада већи део уз кућу а све у већим комадима и у најбољем стању. Услови повољни могу се дознати кад властнице.

Сидонија Цветковић
301 1—3 у Баноштру п. п. Черевић.

НА ЗНАЊЕ!

Стављам до знања поштованом грађанству, да ћу од данас точити поред пилзанског пива и чувено

САЛВАТОР ПИВО.

Молећи за што обилнију посету с поштовањем

Јосиф Оберник

Пилзанска пивара код »ЛИПЕ«
270 2—5 хлебарска улица.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Из слободне руке продаје се кућа у Новом Саду, која је у врло живој улици у срцу вароши.

Бжижа извешћа даје администрација „Заставе“. 300 2—3

Објава.

Дана 2. априла 1907 продаваће румско властелинство путем јавне дражбе 283 јутра 1027□° ораница лежећих у потезу вогањском у тако званом

КАМПИМУ.

Позивају се с тога они, који су вољни речене некретнине дражбовати, да горњега дана у 8 сати пре подне код жељезничке стражарнице на вогањском опћинском путњаку на путу који води пустари „Драјшпиц“, доћи изволе.

Увјети биће пред почетак дражбе прочитани и протумачени, а осим тога приправна је потписана управа и пре дражбеног рока сваком увјете приобћити.

Управа румског властелинства
282 2—3 у Руми.

КУЋА,

која се налази у Змај Јована Јовановића улици бр. 29 продаје се из слободне руке

Упитати за услове у истој кући

291 3—3 **Васу Михајловића**
у Новом Саду.

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА (detail)

Ж. Јефремовића

у ПАНЧЕВУ

потребује једног старијег и једног млађег

ПОМОЋНИКА.

Првенство имају који мађарски, немачки и румунски говоре. — Ступање што пре.

298 2—3

На знање!

Част нам је свима Србима а нарочито Србима из околине, српским земљорадничким задругама као Србима трговцима до знања ставити, да смо подигли

ПАРНУ МЛИНУ НА ВАЉКЕ,

најмодернијег система, која производи све врсте брашна од № 0—7. — Нарочито нам је истаћи, да је брашно напредне каквоће, те се може мерити ма са којим брашном. С тога молимо сваког Србина, посебно Србе трговце, да изволу опробати наше брашно, јер смо уверени да са истим мора бити свако задовољан.

Цене су брашну врло умерене, и шаљемо их сваком на захтев.

ПРВА СРПСКА ЗАДРУГАРСКА МЛИНА
294 3—2 у Црепаји.

КО ПАТИ ОД КОСТБОЉЕ, РЕУМАТИЗМА бола у куковима,

нека купи једну флашицу

Дра Флеша Гихт-флуид

који кост. бољу, реуматизам, руку, ногу, леђа — и болове у крстима, изнемоглост у рукама и ногама, као и отоке сигурно лечи Дејство се осећа кроз најкраће време. Добија се у Dr. E. M. Flesch' „Ma- gyar Korona“ — Apotheke Győr, Baross ut 24.

Флашица од $1^1/_2$ деци кр 2. За дужу употребу породична флаша кр. 5. Кад се поручи 3 мање или 2 веће породичне флаше, шиље се уз плаћену поштарину пакет! 1269 30—36

ЗАЈАМ на амортизацију

на непокретно имање:

КУЋЕ И ЗЕМЉУ,

на земљу до $^3/_4$ вредности са каматом 4 до $4^1/_2$% не само I-во, већ на II-го па и на III-ће табуларно место са каматом 5 до 6%, треба само поднети извод из грунтовнице и катастралне књиге. И добра се преузимају и продају ради парцелирања.

Обратити се ваља на:

„Agraria“
földhitel és ingatlan forgalmi intézet
37 11—15 NAGY-SZEBEN.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија радња Светозара Милетића у Новом Саду.